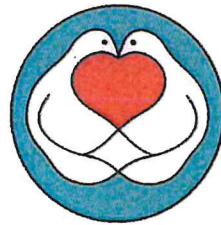

Bilag J

Aftale om finansloven for 2024

mellem

**Inuit Ataqatigiit, Siumut, Naleraq,
Atassut og løsgænger**

ATTAAVIITSOQ

Aftale om finansloven for 2024

Aftaleparterne er enige om en aftale for finansloven for 2024 med fokus på følgende:

Det overordnede fokus og udgangspunkt for forhandlingerne har været et fælles ønske om at skabe rammerne for at skabe et trygt samfund. Målet hermed har været at tage hånd om at få fremtidssikret indretningen af samfundet i forhold til de udfordringer og muligheder, som vi står over for.

Drøftelserne og den nu foreliggende aftale har haft følgende særlige fokusområder:

- at sikre bedre økonomiske rammer for sundhedsområdet og dermed bane vejen for en langsigtet politisk reform af sundhedsområdet, som kan skabe en bedre sundhedsbetjening i hele landet,
- samt at fremme kernevelfærd og en mere ligelig og harmonisk udvikling i samfundet, herunder:
  - større spredning af de offentlige anlægsaktiviteter særlig på bolig- og infrastrukturområdet,
  - styrkelse af uddannelses- og kompetenceudviklingsindsatsen i forhold til samfundets behov og forøgelse af beskæftigelsesgraden, og
  - styrkelse af tiltag på kultur- og idrætsområdet.
- Fokus på kommende reformer, herunder
  - fremtidssikring af pensionssystemet blandt andet ved at skabe større incitament til opretholdelse af beskæftigelse for ældre, der når den formelle pensionsalder og på evaluering af den obligatoriske pensionsordning, og
  - forberedelsen af en kommende politisk aftale omkring den fremtidige indretning af skatte- og afgiftspolitikken.

Aftaleparterne er i den forbindelse samtidig opmærksomme på behovet for at foretage betydelige tilpasninger i indretningen af den samlede offentlige sektor for at kunne håndtere de foranstående store ændringer i befolkningssammensætningen. Dette stiller blandt andet krav om nytænkning af organisering af de offentlige kerneopgaver ud fra landets egne forudsætninger og fokus på en bedre samlet udnyttelse af de økonomiske og personalemæssige løsninger på tværs af selvstyret og kommunerne i de centrale sektorer.

Naalakkersuisut har ved fremlæggelsen af finanslovsforslaget for 2024 varslet at ville fremsætte en Holdbarheds- og Vækstplan 2, der vil skulle indeholde forslag til en langsigtet og tværgående planlægning for at håndtere såvel udfordringer som muligheder med afsæt i fire reformspor.

Partierne bag finanslovsaftalen forventer at følge op på denne plan i forskellige sammenhænge, herunder at tage stilling til planens anbefalinger som led i blandt andet behandlingen af fremtidige forslag til prioriteringer på kommende finanslove og reformtiltag.

Forsvarlig økonomisk styring

Finansloven for 2024 bygger på de ændringer af budget- og regnskabsloven, som et enigt Inatsisartut vedtog på EM 2021. Her blev der fastsat grænser for udgiftsudviklingen ved ibrugtagning af en såkaldt budgetstilling. Budgetstillingen for Finansloven 2024 har haft stor betydning for arbejdet med finansloven. I praksis betyder det, at de samlede bevillinger til drift, tilskud og anlæg i finansloven inklusiv budgetoverslagsår maksimalt har en realvækst på 1,00 pct. i et år og maksimalt har en samlet realvækst over 4 år på 2,00 pct.

Stigende indtægter fra skatter og afgifter har sammen med indfasningen af udgiftsbegrænsningen betydet, at finansloven for 2024 udviser et overskud på DAU-resultatet i perioden 2024-2027. Dette forhold må ikke skygge for, at de demografiske ændringer i årene efter 2027 gradvis medfører en stor forværring af resultaterne i den offentlige økonomi, som senest påpeget i Økonomisk Råds rapport i september 2023, hvilket også vil fremgå i Naalakkersuisuts Holdbarheds- og Vækstplan 2.

Opretholdelse af budget- og regnskabslovens begrænsning på udgiftsudviklingen kan og skal give et vigtigt bidrag til at imødegå denne udvikling og kan samtidig bidrage til at medfinansiere de kommende års underskud, der vil komme i takt med, at de store årgange forlader arbejdsmarkedet og går på pension. Denne forudsætning er også indbygget i den kommende Holdbarheds- og Vækstplan 2.

Opdaterede indtægtsskøn og overordnede finanspolitiske mål

Økonomisk Råd har i sin seneste rapport også opdateret sit skøn for den økonomiske vækst og for inflationsudviklingen for 2024, ligesom Skattestyrelsen nu har færdiggjort et nyt, opdateret skøn over selvstyrets indtægter fra skatter og afgifter. Disse indeholder indtægtsskøn i både opad- og nedadgående retning, herunder som følge af nedgangen i rejerådgivningen for 2024.

Samlet set vil der være tale om et øget i 0,4 mia. kr. indtægtsskøn fra Landskassens skatter og afgifter i 2024 på. Finanslovsaftalen for 2024 afspejler dette, idet det opdaterede indtægtsskøn blandt andet har muliggjort nye tiltag på skatte- og afgiftsområdet, som forventeligt vil indgå i forbindelse med finansieringsovervejelser omkring en forventet kommende politisk aftale om reformer på skatte- og afgiftsområdet. Dertil kommer at statens bloktilskud steg med 4,4 % svarende til 182 mio. kr. årligt.

Parterne har med aftalen både sikret et overskud på DA-resultatet i 2024 og i den samlede finanslovsperiode fra 2024-2027. Dette samtidig med, aftalen rummer investeringer i udvikling og serviceløft på især sundhedsområdet. Parterne står dermed sammen om at tage et økonomisk ansvar.

Prisudviklingen

Parterne bag finanslovsaftalen finder, at der behov for stor årvågenhed omkring prisstigningerne på ikke mindst dagligvarer og offentlige kerneydelser her i landet. Den stigende inflation i verden i de seneste år giver i den anledning til bekymring, da Grønland uundgåeligt bliver påvirket heraf. De stigende priser kan dog fortsat udgøre et problem for især lavindkomstgrupperne. Parterne efterlyser derfor færdiggørelsen af den tidligere varslede analyse af prisudviklingen på især dagligvareområdet over hele landet.

Parterne bag aftalen ønsker derfor, at Naalakkersuisut udviser området en betydelig opmærksomhed og løbende overvejer behovet for konkrete tiltag både i forhold til lavindkomstfamilier og i forhold til samfundet som helhed. Parterne er indstillet på hurtigt at behandle en sag herom i Finans- og Skatteudvalget i resten af 2023 og i 2024, såfremt Naalakkersuisut måtte fremsende en ansøgning herom.

Spørgsmålet om at forbedre købekraften mere permanent hos borgere i særligt lav- og mellemindkomstgruppen forventes imidlertid at indgå i forbindelse med en kommende reform af skatter og afgifter.

Parterne bag finansloven ser med tilfredshed på, at der nu synes at være opnået enighed om at nedsætte emballageafgiften med 60 øre i forbindelse med indfasningen af et nyt returemballagesystem. Afgiftsnedsættelsen har en årlig provenumæssig værdi af omkring 20 mio. kr.

De konkrete prioriteringer i finansloven for 2024

Med finanslovsaftalen for 2024 er der således aftalt en række konkrete pejlemærker og bevillingsændringer, der samlet set sikrer en finanslov, der både opfylder lovpligtige balancekrav og overholdelse af rammerne for udgiftsudvikling i Inatsisartutlov om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber og giver plads til nogle vigtige prioriteringer på tidligere nævnte fokusområder.

Økonomisk ramme for det kommende sundhedsforlig

I forlængelse af de politiske drøftelser om de fremtidige sigtelinjer og rammer for sundhedspolitikken og prioriteringer på sundhedsområdet, der har pågået siden afleveringen af Sundhedskommissionens betænkning, er der nu ved at blive færdiggjort et egentligt sundhedsforlig.

Der har været en naturlig tværgående koordination mellem den proces, der har været i forbindelse med henholdsvis aftalen på sundhedsområdet og aftalen om finansloven for 2024, hvor en ramme for finansiering er søgt forhandlet på plads som led i finanslovsaftalen, mens det indholdsmæssige på sundhedsområdet derimod bygger på det sundhedspolitiske forlig.

Den økonomiske ramme for den sundhedspolitiske aftale i finansloven for 2024 er bygget op af:

- en konkret udmøntning af tiltag. Dette omfatter bedre kræftbehandling, styrkelse af den landsdækkende fødselsbetjening og bedre adgang til Sundhedscenteret på Dronning Ingrid's Hospital, og
- en større særligt reserveret pulje til sundhedspolitiske tiltag, der udmøntes i takt med, at de bagvedliggende tiltag er forberedt hertil, blandt andet i forlængelse af en modning og nærmere konkretisering af de bagvedliggende projekter.

Økonomisk ramme for kommende sundhedsforlig	2024	2025	2026	2027	2024 - 2027
I alt	35,0	29,5	29,5	20,5	114,5

En del af det kommende videre udredningsarbejde omkring styrkelse af sundhedsområdet vil antageligt give anledning til forslag til ændrede bevillingsbehov i løbet af det kommende år. Parterne bag finanslovsaftalen forventer derfor behov for at genbehandle spørgsmålet om de økonomiske rammer for opfølgning på det sundhedspolitiske forlig i forbindelse med færdiggørelsen sundhedsreformen, der blandt andet skal udmøntes i finansloven for 2025 og årene frem. Der vil derfor også være behov for en tilsvarende forventningsafstemning og sikring af finansiering, som har været tilfældet mellem aftaleparterne omkring finanslovsaftalen, sundhedsforliget og den kommende sundhedsreform. Herunder vil der være særlig opmærksomhed i forhold til Sundhedsvæsenets behov for investeringer i bygninger, nyt apparatur og IT-udstyr i den forventede kommende anlægssektorplan.

Parterne bag finanslovsaftalen ser frem til det kommende sundheds forlig. Parterne forventer, at der i aftalen er betydelig fokus på rekruttering og fastholdelse af personale til sundhedssektoren. Derudover forventer parterne fokus på en sammenhængende og effektiv forebyggelsesindsats samt behandling. Dette er meget væsentligt for at få succes med for at sikre befolkning den bedst mulige sundhedsbetjening på kort og længere sigt.

Parterne ser med tilfredshed på, at der er bred politisk enighed om, at vi skal arbejde hen imod et meget stærkere og mere velfungerende sundhedsvæsen. Parterne anerkender dog samtidig det forhold, som Sundhedsvæsenet selv har fremlagt, nemlig at det er nødvendigt at øge bevillingerne til sundhedsområdet i en hastighed, som sundhedsvæsenet i praksis har mulighed for at håndtere.

Parterne ser meget gerne, at befolkningen i Nordgrønland i højere grad gives et sundhedsmæssigt tilbud i form af MR-scanning på sygehuset i Ilulissat. Det formodes, at dette vil medføre mindre rejseudgifter og mindre belastning af Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk. Parterne er på denne baggrund enige i, at der senest i Finanslovsforslaget for 2025 skal prioriteres midler til en sådan scanner inden for det til den tid værende råderum. Alternativt skal midler til anskaffelsen søges udmøntet i løbet af 2024 via den ovennævnte økonomiske ramme, som en del af sundhedsreformen.

Mere ligelig og harmonisk udvikling af landet

Parterne bag finanslovsaftalen har et overordnet ønske om, at sikre en fremgang og en service, der kommer alle borgere til gode, og tager højde for de forskellige forudsætninger, udfordringer og muligheder, der er på tværs af kommuner og bosteder.

Dette er et mål, der kræver indsats i en række sektorer, på tværs af sektorer og nytænkning i forhold til rammesætning, organisering og relevant understøttelse på blandt andet infrastruktur-, bolig-, erhvervs- og uddannelsesområdet.

Spredning af offentligt finansieret boligbyggeri og ældrepolitiske tiltag

I denne finanslovsaftale er der en forstærket indsats for at fremme boligbyggeri i mindre bosteder. Konkret indebærer dette prioritering af midler til at bygge ungdomsboliger og lejeboliger flere steder i de kommende år (konkret Ungdomsboliger i Kullorsuaq, Sarfannguit, Paamiut, Narsaq og Qasigiannuit, etape 2 samt lejeboliger i Qaanaaq, Upernavik og Uummannaq.

Parterne ser endvidere frem til, at Naalakkersuisut:

- i 2024 fremsætter et forslag til ændring af Inatsisartutlov om lån til medbyggerhuse med det formål at skabe rammer, der medvirker til øget byggeri i de mindre bosteder, og
- i dialog med kommunerne sikrer, at disse afsætter de nødvendige midler i deres budgetter til medbyggerordningen, og herunder særligt via de midler, som er tilført kommunerne dertil via det årlige bloktilskud til formålet. Kommunerne opfordres således til at have særlig fokus derpå.

Parterne finder særligt anledning til at bemærke den kritiske boligsociale situation i flere mindre bosteder. Planerne for de kommende års byggeri af ungdomsboliger bør derfor særligt have fokus på afhjælpning af denne problematik, for eksempel i Tasiilaq området eller Ililleq.

Anlægsaktiviteter og service på infrastrukturuområdet i hele landet

Parterne finder det endvidere vigtigt at sektorplanlægning på trafik-, havne-, energi- og vandområdet understøtter udnyttelse af erhvervspotentialet og sikrer en mere ligelig borgerbetjening i hele landet.

Konkret skal der afsættes midler til en trinvis udbygning af lufthavnsstrukturen, så udbygning af denne ikke stopper med anlæggelsen af nye lufthavn i Qaqortoq, Ilulissat og Nuuk. Der er udarbejdet forundersøgelser på 10 regionale lufthavne, som der nu skal følges op på med hensyn til at få udarbejdet en projektering af disse. Dette sker mest hensigtsmæssigt sådan, at udbygningen af de regionale lufthavne gennemføres i sammenhængende regionsvise pakker, der i de respektive regioner muliggør fjernelse af en dyr helikopterbetjening. De tidligere analyser har dokumenteret, at det vil være mest samfundsøkonomisk fordelagtigt at anlægge de to lufthavne ved Tasiilaq og Ittoqqortoormiit som de første. En egentlig projektering af disse igangsættes derfor som de første. Herefter afsættes midler til projektering af regionale landingsbaner i bosteder i henholdsvis Diskobugten og Sydgrønland.

I forhold til at forbedre helikopterbetjeningen af Sydgrønland afsættes endvidere 3 mio. kr. i 2024 og 2025, som er relevant for at opretholde et passende serviceniveau i regionen, indtil lufthavnen i Qaqortoq tages i brug.

Parterne bag finanslovsaftalen finder det herudover vigtigt at få færdiggjort arbejdet med opdatering af havnesektorplanen, da der er behov for et samlet overblik over anlæg, der skal udvides, renoveres,

nedtages eller etableres samt i hvilken prioriteret rækkefølge, dette mest hensigtsmæssigt kan ske. En sådan opdatering skal lede frem til en mulig særskilt politisk aftale om havnerenovering samt finansiering deraf senest i 2024 frem mod arbejdet med finansloven for 2025. Parterne ser derfor frem til Naalakkersuisuts status på prioriteringer i havnesektorplanen, og der herunder også er passende fokus på behovene på de mindre beboelsessteder.

Tilsvarende opfordres Naalakkersuisut til at prioritere arbejdet med en samlet sektorplan for drikkevandsforsyningen. Herunder kan peges på behovet for særlig fokus på udfordringer i forhold til at sikre en passende vandforsyning i Ilulissat, Uummannaq samt mindre bosteder.

Udbygningen af vandkraft er fortsat en høj prioritet, og parterne bag finanslovsaftalen er derfor tilfredse med, at der med finansloven for 2024 er tilvejebragt midler til projektering af udbygning af vandkraftanlægget ved Tasiilaq. Parterne er enige om, at der skal prioriteres midler til udbygning af vandkraftværket ved Tasiilaq så snart projekteringen er vel overstået, hvilket forventes at være senest i forbindelse med Finanslovsforslaget for 2025. Parterne er endvidere tilfredse med, at der inden for finanslovsperioden er opnået enighed om at indskyde i alt 400 mio. kr. i NunaGreen A/S som medfinansiering af vandkraftværket ved Aasiaat og Qasigiannuguit og udvidelse af Buksefjordsværket.

Særlige hjælpeforanstaltninger for fiskere, fangere og fåreholdere, som i udøvelsen af deres erhverv rammes af akutte katastrofelignende forhold forårsaget af klimatisk betingede vanskeligheder

Som opfølgning på Inatsisartuts vedtagelse af EM2023/62 vedrørende særlige hjælpeforanstaltninger til fiskere, fangere og fåreholdere indarbejdes dels forslag til en tekstanmærkning, som hjemler at bruge midler på hovedkontoen til genetableringsstøtte til formålet, dels afsættes årligt yderligere 1 mio. kr. på hovedkontoen fra og med i 2024.

Mere ligelig og harmonisk udvikling af landet	2024	2025	2026	2027	2024 - 2027
Fortsættelse af projektering af lufthavne i mindre byer	1,5	1,5	3	3	9
Katastrofehjælp til fiskere, fangere og fåreholdere	1	1	1	1	4

Endelig konstaterer parterne bag finanslovsaftalen med stor tilfredshed, at Naalakkersuisut til 3. behandlingen af finanslovsforslaget fremsætter ændringsforslag, som skaber betryggende økonomiske rammer omkring servicekontrakten om vareforsyning i regi af KNI A/S. Parterne noterer sig, at KNI's udbyttebetalinger til Landskassen samtidig nulstilles som afspejling af Naalakkersuisuts nye ejerpolitik. I forlængelse heraf ser parterne endvidere gerne, at Naalakkersuisut overvejer mulighederne for at øge samarbejdet imellem de selvstyrejede selskaber med henblik på etablering af lokale samarbejder og mulig realisering af synergieffekter på især mindre og mellemstore bosteder.

Forbedringer af plejefamiliernes vilkår og andre social- og ældrepolitiske tiltag

Plejefamiliers vilkår, familierådslagning og andre socialpolitiske tiltag

Samfundets udfordringer og udgifter i forhold til udsatte børn og unge er voksende, herunder særligt i forhold til anbringelser på døgninstitutioner. Generelt vil forbedringer af vilkårene for plejefamilier tilskynde til mere rekruttering og fastholdelse af plejefamilier, og dermed øge mulighederne for, at børn der skal anbringes uden for hjemmet, reelt kan anbringes hos plejefamilie og ikke på døgninstitution. Naalakkersuisut opfordres derfor til at styrke og målrettet indsatsen på dette vigtige område.

Med finanslovsaftalen afsættes i første omgang en årlig ramme på 1,5 mio. kr. årligt til følgende forbedringer af vilkårene for plejefamilier:

- Forbedring af satser for akut-pleje og aflastningspleje. Dette vil kunne ske ved en ændring af bekendtgørelsen om plejefamilier, så der bliver klare kriterier for, hvornår vederlaget skal være 200%, 300%, 400% mv.
- Plejefamilierne har brug for supervision for at opnå bedre forståelse for deres opgave, for deres plejebarns udfordringer og for at undgå at brænde ud. Dertil vil supervision også kunne forebygge, at børn oplever en barndom med skiftende anbringelser. Det kræver faglig supervision. Faglig supervision kræver faglig viden og kommunikative kompetencer. Opfyldelse af disse krav forudsætter, at man fx er familievejleder, familiebehandler eller psykolog. Disse faggrupper og denne faglige viden findes på nuværende tidspunkt i familiecentrene.

Parterne finder det desuden vigtigt, at der i forlængelse af ovenstående sker en mulig tilpasning af skattelovgivningen, der i dag indeholder nogle mulige u hensigtsmæssigheder. I dag er plejevederlaget skattefrit op til godt kr. 5.000 pr. måned, dvs. det almindelige plejevederlag. Ved forhøjelse af plejevederlaget til 200% eller mere pga., barnet kræver en ekstraordinær indsats, pålægges skat. Plejefamilien oplever derfor ikke en reel forbedring af disse økonomiske vilkår.

Parterne ønsker, at Naalakkersuisut i løbet af 2024 forbereder en tilpasning af skattelovens bestemmelser for at imødegå denne problemstilling.

På FFL2024 afsættes endvidere 1,5 mio. kr. årligt til familierådslagning. Dette er en faglig metode, som kan styrke og dermed hjælpe til at nedbringe anbringelser uden for hjemmet og også hjælpe familier i forbindelse med at hjemtage børn fra deres anbringelsessted.

Der afsættes 1 mio. kr. og indarbejdes en tekstanmærkning, der har til formål at fremme etablering af et nationalt sorgcenter, herunder med mulig ekstern fondsfinansiering. En sådan etablering af et sorgcenter forudsættes i sagens natur koordineret nøje med det kommende Nationalt Terapi og Rådgivningscenter, som Naalakkersuisut aktuelt forbereder etableringen af. Naalakkersuisut forventes generelt at være opmærksom på mulighederne for at indgå aftaler om finansiering via relevante fonde af investering og konkrete aktiviteter. Dette under forudsætning af, at en sådan medfinansiering understøtter den ønskede udvikling på de respektive områder og kan indpasses rent organisatorisk, så en sådan fondsstøtte bidrager positivt og får den ønskede effekt.

De kommende ændringer i befolkningssammensætningen med væsentlig flere ældre i en årrække stiller krav om tilpasninger. Herunder er det i forlængelse af Naalakkersuisuts ældrestrategi oplagt at få udarbejdet en sammenhængende anlægssektorplan på området i samarbejde med kommunerne.

Parterne skal endelig understrege behovet for, at der i regi af kommunerne sikres hensigtsmæssige arbejdsmæssige rammer for ikke mindst det personale, som arbejder på socialområdet, herunder socialrådgivere, med henblik på at tilsikre den fornødne faglige kvalitet i sagsbehandlingen.

Forbedringer af plejefamiliernes vilkår og andre socialpolitiske tiltag	2024	2025	2026	2027	2024 – 2027
Tiltag på plejefamilieområdet, herunder forbedring af satser og supervision	1,5	1,5	1,5	1,5	6
Sikre bedre mulighed for familierådslagning	1,5	1,5	1,5	1,5	6
Stifte et nationalt center i samarbejde med Det Nationale Sorgcenter	1	1	1	1	4

Dertil er der i finanslovsforslaget sikret, at der ikke sker modregning i hverken alderspension eller førtidspension af partners indkomst.

Nødvendige ældrepolitiske tiltag på anlægsområdet

De kommende år bliver der behov for øget byggeri af alderdomshjem og ældrevenlige boliger i kommunerne. Byggeri af alderdomshjem er en kommunal opgave. Selvstyret har mulighed for at yde et 50/50 tilskud til kommunale projekter fra hovedkonto 83.30.12 Ældreinstitutioner, hvor der årligt er afsat 15,8 mio. kr.

Bevillingen har de senere år ikke været brugt. Naalakkersuisut er gået i gang med nærmere at undersøge, hvorfor bevillingen ikke anvendes. Dette dels for at få et overblik over det fremtidige behov for byggeri af ældreinstitutioner og gennemgå bevillingsforudsætningerne for hovedkontoen,

dels for at fremme en samlet anlægssektorplanlægning på området i de respektive kommuner. Parterne bag aftalen skal opfordre til, at dialogen med kommunerne på dette område intensiveres med henblik på en rettidig anlæggelse af den nødvendige plejekapacitet.

Uddannelses- og kompetenceudviklingsindsats ift. samfundets behov for at øge beskæftigelsen

De senere års glædelige fremgang i beskæftigelsen har ledt til et reduceret pres på egentligt beskæftigelsesfremmende tiltag i regi af blandt andet Majoriaq. Dette har bidraget til, at der er et mindre behov for bevillinger til Majoriaq i finansloven for 2024.

Parterne bag finanslovsaftalen tilslutter sig denne ændring, men er samtidig opmærksom på behovet for at styrke den generelle indsats for at øge uddannelsesniveaue, målrette vejledningsindsatsen og øge antallet af praktikpladser. Dette ikke mindst for at nedbringe antallet af unge i ungemålgruppen og nedbringe flaskehalse i uddannelsesindsatsen. Parterne forventer klare tal for dette medio 2024. Det er afgørende at unge fra 16 til 18 år, som er kommet ud af folkeskolen, men som ikke er i beskæftigelse eller uddannelse registreres. Parterne forventer derfor, at Naalakkersuisut har særlig fokus herpå i både Holdbarheds- og Vækstplan II, den kommende nye uddannelsesstrategi og efterfølgende planer med virkning fra 2024 samt kommende beskæftigelsespolitiske strategier og planer.

Parterne er opmærksomme på, at der inden for erhvervene er tradition for jævnlig hjemsendelse af timelønnede, hvilket kan have nogle uheldige sociale konsekvenser. Hjemsendelse af medarbejdere i tilfælde af midlertidige produktionsstop bør mindskes mest muligt. Parterne finder i forlængelse heraf, at der indenfor arbejdsmarkedspolitikken og det sociale område bør sættes mere på tiltag, som giver mulighed for at opkvalificere medarbejdere i de perioder, hvor der ikke finder en egentlig produktion sted.

Konkret er der i finansloven for 2024 indarbejdet forslag til nedenstående bevillingsmæssige justeringer, hvor der dels er sat midler af til et nationalt uddannelsesråd, som sikres sin egen særskilte bevilling. Dette sker som opfølgning på en tidligere finanslovsaftale. Endvidere afsættes en særlig pulje, der er reserveret til udmøntning af den kommende uddannelsesstrategi.

Styrkelse af uddannelse og kompetenceudvikling og øget beskæftigelse	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Besparelse på Majoriaq (31.07.05 & 31.07.07)	-13	-13	-13	-13	-52
Uddannelsesråd	2	1,5	1,5	1,5	6,5
Pulje til udmøntning af ny uddannelsesstrategi	3	5	5	5	18

Den kommende uddannelsesstrategi og udmøntningen heraf i de årlige handleplaner i forlængelse deraf kan give anledning til ændrede vurderinger af bevillingsbehov i løbet af det kommende år. Parterne bag finanslovsaftalen for 2024 forventer derfor et muligt behov i forbindelse med færdiggørelsen af finansloven for 2025.

Uddannelsesplanlægning med afsæt i samfundets strukturelle behov

Herunder skal de fremtidige bevillingsbehov ses i sammenhæng med, at Naalakkersuisut nu får udarbejdet konkrete og opdaterede langsigtede sektorplaner for kollegier og uddannelsesbygninger med henblik på at få skabt en øget kapacitet. Den fremtidige kapacitet bør indrettes, så den nedbringer mere generelle flaskehalse i uddannelsessystemet for at øge den samlede produktion på uddannelsesområdet og særligt prioriterer at imødegå samfundets mere strukturelle behov i centrale sektorer. Dette arbejde med opdaterede sammenhængende sektorplaner bør derfor så vidt muligt ligge klar forud for færdiggørelsen af FFL 2025

Sundheds- og fiskeriområdet som konkrete eksempler på sektorer med særlige behov

Både Sundhedskommissionen og Fiskerikommissionen har i deres respektive betænkninger peget på nogle konkrete behov for målrettede og sammenhængende uddannelses- og kompetenceudviklingsindsatser som en vigtig forudsætning for at opnå den ønskede udvikling i de to sektorer.

Med hensyn til de særlige behov for et løft i disse aktiviteter på sundhedsområdet, som led i at imødekomme en større del af det fremtidige arbejdskraftbehov i Sundhedsvæsenet og kommunerne, forventes dette at indgå i den kommende sundhedspolitiske aftale.

I forhold til en sammenhængende uddannelses- og kompetenceuddannelsesplanlægning og realiseringen heraf på fiskeriområdet har der ifølge det oplyste været gennemført et udredningsarbejde i et tværgående samarbejde mellem de relevante uddannelsesinstitutioner, departementer og repræsentanter i selve fiskerierhvervet. Dette har udmøntet sig i en rapport med en række konkrete anbefalinger. Der har tidligere været afsat midler til dette arbejde på en reserve i finansloven, ligesom der eventuelt i begrænset omfang vil kunne trækkes på puljen til udmøntning af den kommende uddannelsesstrategi.

Der vil givetvis kunne blive behov i de kommende år for yderligere midler til realiseringen af anbefalingerne og de politiske mål for udviklingen af fiskerisektoren, herunder om at sikre en lang tid større dækning af brugen af lokal arbejdskraft som officerer i trawlerflåden.

Parterne bag finanslovsaftalen finder det nødvendigt, at de mangeårige og meget klare politiske ønsker om at nå dette mål nu i praksis søges realiseret gennem en konkret og tosidet indsats:

- Bemandingsbekendtgørelsen, der regulerer kravet til dækningsgraden af lokal, hjemmehørende arbejdskraft på trawlerne for så vidt angår en række officer-kategorier, så dette hæves fra de nuværende 60 % til 90 %.
  - Herunder bliver der behov for at indarbejde en passende, ambitiøs overgangsperiode. Længden heraf bør afklares nærmere ifm. en kommende høring af bekendtgørelsen og sikring af tilvejebringelse af relevante forudsætninger for at nå dette mål.
  - Der er også behov for at få løst spørgsmålet om bopæl og bopælspligt i forhold til at få hyre på en trawler.
- Prioritering af relevante uddannelsesmæssige tiltag og et tæt offentligt-privat samarbejde om at skabe de kompetencemæssige forudsætninger i praksis. Herunder er der behov for fokus på, at:
  - få flere til at påbegynde og fuldføre relevante maritime uddannelser og

- understøtte rederiernes eksisterende aspirantprogrammer, som allerede har haft stor succes, men hvor der i dag desværre opleves udfordringer med at få medarbejdere til at deltage i programmerne.

Der kan tilsvarende peges på behovet for sammenhængende behovsstyrede uddannelses- og kompetenceudviklingsplaner rettet mod blandt andet behovene i forhold til bygge- og anlægssektoren, ældre- og plejeområdet og turismeområdet. Naalakkersuisut opfordres til at fremme denne planlægning og i den forbindelse sikre et nødvendigt samarbejde med relevante interessenter, herunder med inddragelse af centrale aftagere på de respektive områder.

I forhold til turismeområdet har Naalakkersuisut orienteret om fremlæggelse af en overgangsstrategi for turisme 2023/2024. Et udkast hertil forventes klar til offentlig høring i indeværende måned (november 2023). Parterne er enig i behovet for, at der udarbejdes relevante strategier og planer på turismeområdet, der kan bidrage til øget lokal beskæftigelse og indtjening i dette erhverv og ser frem til den kommende strategi med relevante tiltag for at nå disse mål.

Som led i finanslovsdrøftelserne har der også været drøftelser om mulige afgifter og skatter på turismeområdet. Det er forståelsen, at Naalakkersuisut også inddrager spørgsmålet herom i nævnte overgangsstrategi som et punkt, der skal afdækkes nærmere. Herunder skal afklares, hvilke mulige modeller, der er bedst egnede til implementering her i landet. Der vil i den forbindelse blive set på de modeller, der er valgt i andre sammenlignelige lande. Indførelsen heraf forventes i øvrigt afstemt med de overordnede mål i den turismepolitiske strategi, idet eventuelle indtægtsskabende afgifter og skatter ikke alene bør ses ud fra et fiskalt perspektiv, men også vurderes i forhold til virkning op imod den ønskede udvikling i erhvervet.

Parterne er enige om, at der som en del af dette arbejde i løbet af 2024 skal ske en afdækning af en mulig afgift på hotelovernatninger her i landet. En sådan overnatningsskat kendes også fra andre lande. Det er anslået, at en sådan skat vil kunne give et årligt provenu i størrelsesordenen 8-27 mio. kr. ved en overnatning på 30-100 kr. pr. værelsesnat. Parterne er enige om, at fordele og ulemper ved en sådan ordning skal afdækkes grundigt. Dette udredningsarbejde skal afsluttes så betids, at det om ønskeligt kan danne grundlag for et lovforslag til fremsættelse på EM2024.

Parterne er yderligere enige om, at en sådan lovgivning vil kunne indarbejdes ved tekstanmærkning i løbet af finansåret, såfremt førnævnte afdækning af betimeligheden heraf tilsiger dette.

Parterne finder endelig anledning til at understrege behovet for fiskeriudvikling i Østgrønland. Parterne noterer sig derfor med tilfredshed, at der ved 2. behandlingen af FFL24 blev afsat 1 mio. årligt med henblik på at understøtte den kommende plan for udvikling af fiskeri i Østgrønland for årene 2023-2030. Parterne er bekendt med, at denne plan forventes færdiggjort inden for meget kort tid og anser denne som et vigtigt kommende tiltag.

Styrkelse af tiltag på kultur og idrætsområdet

Parterne bag finanslovsaftalen har endvidere drøftet tiltag på kultur- og idrætsområdet og herunder indarbejdet forslag til mindre bevillingsmæssige justeringer, jf. nedenstående tabel.

Parterne foreslår en forhøjelse af rammen til afholdelse af hundeslædevæddeløb i regi af KNQK.

Kultur og idræt	2024	2025	2026	2027	2024 – 2027
Øget støtte til hundeslædevædeløb	1	1	1	1	4
Støtte til eSport til internationale turneringer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4
Forhøjelse af støtte til GIF – øremærket til Qaanaat Kattuffiat	0,25	0,25	0,25	0,25	1

Parterne forventer, at Naalakkersuisut i løbet af 2024 laver en forudgående udredning, der kan danne baggrund for forberedelsen af et kommende politisk medieforlig.

Parterne ser forskning og uddannelse inden for det grønlandske sprog som meget vigtigt. Oqaasileriffik/Sprogsekretariatet spiller en nøglerolle i denne sammenhæng. Parterne ønsker, at Naalakkersuisut i løbet af 2024 udarbejder et oplæg om, hvorledes Oqaasileriffiks arbejde samt forskning kan styrkes og nyttiggøres for befolkningen. Muligheder og rammer for Oqaasileriffiks omdannelse til en forskningsinstitution skal ligeledes afdækkes i dette oplæg.

Klima

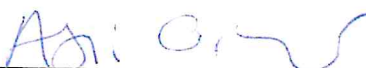
Parterne bag finanslovsaftalen for 2024 ønsker, at der udarbejdes en sammenhængende plan for grøn vækst i hele landet som fortsættelse på aftalen om dette års finanslov. Dette inkluderer:

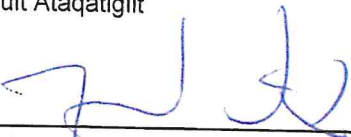
- Udarbejdelse af en klimatilpasningsstrategi.
- Det videre forløb for realisering af Grønlands strategi for CO2-lagring.

Afslutning

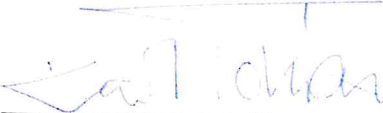
Med disse bemærkninger underskriver parterne i enighed årets finanslovsaftale.

Nuuk, den 6. november 2023

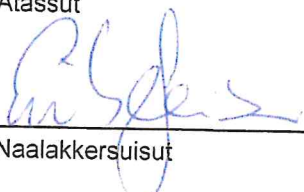

 _____
 Inuit Ataqatigiit

 _____
 Naleraq

 _____
 Attaviiitsoq

 _____
 Siumut

 _____
 Atassut

 _____
 Naalakkersuisut